

Social FARMS

MODULE 2

Social Farm Activities for Rural Management Services Course

Mede gefinancierd door het
programma Erasmus+
van de Europese Unie

Dit project wordt gefinancierd met steun van de Europese Commissie in het kader van het Erasmus+-programma. Deze publicatie geeft uitsluitend de mening van de auteur weer, en de Commissie kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor het gebruik dat van de daarin opgenomen informatie kan worden gemaakt.

MODULES

1 ZORGBOERDERIJ begeleider

2 ZORGBOERDERIJ MANAGER

3 ZORGBOERDERIJ OPVOEDER

4 Tutorial

MODULE 2 ZORGBOERDERIJ MANAGER

1. Inleiding tot zorgboerderij management

1.1 De zorgboerderij manager

2. Een boerderij aanpassen aan zorglandbouw

2.1 Aanpassing en soorten beperkingen

2.2 Aanpassing en verschillende vaardigheden

3. Zorglandbouw plannen

3.1 Zorgboerderij management: een sociaaleconomisch en financieel inzicht

3.2 Omgang van zorglandbouw planning met verwijzende en indicerende instanties

3.3 Zorgboerderij planning delen met zorgboerderij begeleider

3.4 Op maat gemaakte zorgboerderij programma's creëren

4. Veld- en werkplaats programma's voor zorglandbouw

4.1 Soorten veld- en werkplaats programma/s op zorgboerderijen

4.2 Verzorging van hobbydieren, activiteiten en therapieën met behulp van dieren

4.3 Verzorging van voor veld- en kasgewassen

4.4 Zorg voor moestuin en tuinbouw

4.5 Voedselverwerkingswerkplaatsen voor zorgboerderijen van veld tot tafel

4.6 Een zorgboerderij met agrotourisme beheren

4.7 Boerderij werkplaatsen voor praktische en ambachtelijke werken

4.8 Binnen- en buitenontspanningsruimtes op de boerderij

5. Beoordeling en balans van zorg op de boerderij

5.1 Evaluatie van op maat gemaakte activiteitenprogramma's

5.2 Heraanpassing van het zorgplan

5.3 Werk van zorgboerderij triade en samenwerking met de verwijzende instanties

5.4 Omgaan met en delen van de resultaten met gezinnen

Woordenlijst

Bronnen

1. INLEIDING TOT ZORGBOERDERIJ MANAGEMENT

De **zorglandbouw** heeft zijn wortels in de waarden van solidariteit en gemeenschap van de landelijke wereld en in de natuurlijke omgeving, en het is multifunctioneel, waarbij de traditionele voedselproductiefunctie wordt gecombineerd met het vermogen om de re-integratie van personen met psychische en sociale stoornissen te bevorderen (Van der Ploeg J., 2003, Pascale A., 2009).

Deze historische referentie is ontwikkeld als een theoretisch kader dat over het algemeen **Green Care** wordt genoemd, gedefinieerd als een actief proces dat bedoeld is om de fysieke en mentale gezondheid en het welzijn te verbeteren of te bevorderen, niet louter een passieve ervaring in een natuurlijke omgeving. (Nilsson K., Baines C. en Konijnendijk C., 2007)

Vanuit deze concepten is het **zorgboerderij management** ontwikkeld als een specifiek theoretisch en praktisch raamwerk van kennis, competenties, vaardigheden en capaciteiten voor professionele boeren die gespecialiseerd zijn in dit soort activiteiten, therapie en begeleidingstrajecten gericht op kwetsbare personen met speciale behoeften in samenwerking met verwijzende en indicerende instanties, lokale gemeenschappen, arbeidsbureaus en gezinnen.

Als beroeps categorie is de **zorgboerderij manager** dan ook een ondernemer met kennis op hoog niveau op het gebied van zorg en re-integratie voor mensen met een verstandelijke beperking en sociale problemen door arbeidsintegratie in boerderijomgevingen die aan deze omvang zijn aangepast.

Het managen van zorgboerderijen heeft veel verschillende dimensies en elementen die inspelen op de uiteenlopende behoeften van verschillende personen in het kader van hun persoonlijke en op maat gemaakte begeleidingstraject: twee van hen die deelnemen aan dezelfde activiteiten kunnen bijvoorbeeld op verschillende manieren profiteren.

Het is daarom nodig om de betrokken processen te beschrijven om de interventie te definiëren om te laten zien hoe de verschillende dimensies en processen met elkaar samenhangen en in hoeverre de verschillende benaderingen binnen de **Green Care-context** met elkaar verbonden zijn.

Deze theoretische en voorlopige benadering zal worden gedeeld en besproken met personen die verantwoordelijk zijn voor **verwijzende en indicerende instanties**,

zodat de **zorgboerderij manager** het zorgboerderijprogramma kan aanpassen aan de verschillende onderwerpen volgens de aanbevelingen van behandelaren en begeleiders die de te plaatsen personen sturen, het programma uitleggen aan de ouders en samen met de zorgboerderij begeleider het dagelijkse programma organiseren.

1.1 De zorgboerderij manager

De **zorgboerderij manager** kan worden gedefinieerd als de persoon die verantwoordelijk is voor het plannen en beheren van het programma van landbouwactiviteiten gericht op personen met speciale behoeften in samenwerking met de sociale en gezondheidsdiensten.

Hij of zij, als ondernemer (eigenaar of manager) in het geval van een werknemer die deze taak namens de boerderijeigenaar beheert, zal alle initiatieven nemen die de boerderij geschikt maken om kwetsbare personen te verwelkomen, op te leiden en te laten werken binnen een begeleidingstraject.

In dit opzicht kan de manager, in termen van competentie, worden beschouwd als een aanbieder van inclusieve trainingen en stages op de boerderij voor kwetsbare personen met verschillende soorten mentale, sociale of gedragsstoornissen.

Als sociaal ondernemer zal hij of zij niet alleen bekwaam zijn in het beheren van geplande en aangepast aan personen met verschillende soorten mentale handicaps, maar ook in staat zijn om de **zorgboerderij begeleider** te motiveren en een sfeer van empathie te creëren bij het uitvoeren van het zorgboerderijprogramma voor deelnemers die vertrekken vanuit hun inclusie- en integratievaardigheden (**soft skills/sociale vaardigheden**) en het verbeteren van hun dagelijkse praktijkervaringen (**hard skills**).

De **zorgboerderij manager** is verantwoordelijk voor:

- de omgeving van de boerderij aanpassen aan de opvang van personen met speciale behoeften;
- planning van de zorgboerderij activiteiten;
- het managen, begeleiden en trainen van interne human resources;
- het onderhouden van relaties met sociale coöperaties, ouderverenigingen en individuele gezinnen;
- het onderhouden van relaties met arbeids-, indicerende en verwijzende instanties
- deelname aan zorglandbouw netwerken.

2. EEN BOERDERIJ AANPASSEN AAN ZORGLANDBOUW

Een theoretische achtergrond om na te denken over de aanpassing van de zorgboerderij aan personen met speciale behoeften is noodzakelijkerwijs gekoppeld aan kennis over **Quality of Life (QoL)**-modellen.

In de sociale wetenschappen verwijst kwaliteit van leven naar materieel welzijn en de gevoelens van mensen over de geschiktheid van hun levensstijl. In de medische wetenschappen verwijst QoL naar de **gezondheidsgerelateerde kwaliteit van leven (HRQoL)** waarin kenmerken van gezondheidstoestand en factoren van levenskwaliteit worden benadrukt en met elkaar verbonden (Lawton M.P.,1983).

De kwaliteit van leven (QoL) is hoog wanneer de verwachtingen van iemands vermogen om te functioneren overeenkomen met de waargenomen situatie (McDowell I., 2006).

QoL-modellen kunnen worden gebruikt om de toewijzing van middelen te ondersteunen en om de impact van beleidsbeslissingen te beoordelen (Rogerson R., 1995).

In de gezondheidszorg is QoL een uitkomstmaat die wordt gebruikt bij het evalueren van behandelresultaten, voornamelijk vanuit het perspectief van de patiënt, dus het onderscheiden van de programma-effecten afhankelijk van verschillende personen met resultaten die kunnen worden vergeleken door hun QoL te meten, ook in het geval van nadelige effecten.

Het **aanpassingsplan voor zorgboerderijen** omvat alle implementatie en veranderingen die nodig zijn om een conventionele boerderij om te vormen tot een plek die toegankelijk is voor mensen met mentale en sociale achterstanden en comfortabel is voor hun werk en vrije tijd.

Velden, open ruimtes, gebouwen en faciliteiten moeten analytisch worden herzien volgens de principes van **ontwerp voor iedereen** op basis van toegankelijkheid, geïnspireerd op de ervaringen van **ENAT** (<https://www.accessibletourism.org/>) en aangepast om comfortabel te zijn voor personen met speciale behoeften en gunstig voor hun arbeidsintegratie.

Alle geplande zorgboerderijactiviteiten zullen uiteraard gebaseerd zijn op **seizoenwerkzaamheden** en weersomstandigheden, zodat de planning ook enigszins kan worden gevarieerd in termen van uitstel van sommige buitenactiviteiten die worden vervangen door binnenactiviteiten, maar altijd volgens een programma gericht op elke deelnemer.

Gecombineerd met volledige aandacht voor het verbeteren van **sociale vaardigheden**, zoals wederzijds vertrouwen en goede relaties, moet de individuele zorgboerderijplanning ook **harde vaardigheden** versterken op basis van werkschaduw met een zorgboerderij begeleider en het uitvoeren van toegewezen taken.

Er kan een algemeen QoL-schema voor de aanpassing van het bedrijf worden ontworpen, uitgaande van de **sleutelfactoren** die bekend moeten zijn voordat de plaatsing begint en het bijbehorende individuele programma. De belangrijkste factoren die moeten worden geanalyseerd, zijn gericht op **soorten onbehagen** (mentale, gedrags- of sociale stoornissen), **beoordelingen van sociale vaardigheden, interesses** en potentiële **talenten** van de deelnemer met speciale behoeften en het **delen van individuele programma's** met het gezin. Deze fase zal samen met de verwijzende en indicerende instanties worden beheerd en zal leiden tot een individueel rapport van kenmerken, opleidings- en plaatsingsprogramma en een **plaatsingsroutekaart** met inbegrip van taakanalyse, voortdurende observatie van het dagelijkse programma en rapportages. De resultaten worden gedeeld, geanalyseerd en besproken met de verwijzende instanties en de familie.

2.1 Aanpassing en soorten beperkingen

Zorglandbouw is bedoeld als specifieke arbeidsmatige en dagstructuur in een **groene context** die de houding van deelnemers met verschillende soorten beperkingen ondersteunt en hun ontwikkeling naar een bevredigend en productief leven bevordert, niet strikt gedomineerd door hun werkprestaties, maar door hun werkactiviteiten te combineren met welzijn.

Iemands dagelijkse bezigheid kan beperkt zijn als gevolg van gezondheidsproblemen zoals een psychische aandoening, een benauwende werkomgeving of sociale problemen, zoals in het persoonlijk-omgeving-beroep-prestatie (PEOP) model (Christiansen L. et al, 2005).

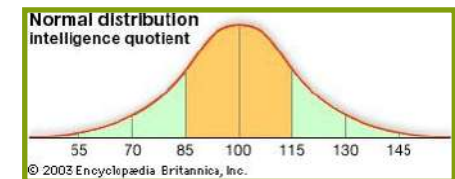

De **voorlopige analyse** van de sleutelfactoren, als een voorbereidende activiteit die moet worden uitgevoerd door de zorglandbouw manager in samenwerking met de verwijzende en indicerende instanties, leidt tot een grondige kennis van de soorten beperkingen die moeten worden aangepakt en vormen daarom het referentiekader voor het individuele programma om te gaan met soorten leed die kunnen worden voorzien en overwonnen.

De **aanpassing aan de boerderij**, die in het algemeen gebaseerd zal zijn op werk- en belevingsgerichte omgevingen zonder stress, in termen van individuele programma's, zal gericht zijn op het onder ogen zien van de specifieke soorten beperkingen die een goede plaatsing in de weg kunnen staan.

De achtergrondkennis en het bewustzijn over soorten beperkingen die de Social Farm Manager nodig heeft, benadrukt het belang van het verbinden van de voorlopige evaluatie met het individuele programma door training en werkomgeving aan te passen aan de kenmerken en cognitieve status van de deelnemer.

Cognitieve stoornissen zijn een categorie van psychische stoornissen die voornamelijk cognitieve vaardigheden aantasten, waaronder leren, geheugen, perceptie en probleemoplossing. Cognitieve ontwikkelingsstoornissen of leerstoornissen worden gewoonlijk onderverdeeld in 'mild', 'matig', 'ernstig' en 'diepgaand', en deze categorieën zijn gebaseerd op **intelligentiequotiënt (IQ)**.

Lichte en matige leerstoornissen worden vaak gedefinieerd als een IQ tussen 35 en 69 en ernstige leerstoornissen als een IQ van 34 of lager met een verslechtering van het adaptief functioneren vanaf de kindertijd.

Uitgaande van de IQ-evaluatie worden allerlei stoornissen diepgaand geanalyseerd door de verwijzende en indicerende instanties en een **zorgcoördinator** zal de deelnemer begeleiden die wordt geplaatst en begeleid vanaf het begin tot de volledige aanpassing van het onderwerp aan de plaats en werkzaamheden. Deze specifieke functie en taken worden beschreven in Module 3 van deze cursus.

Uitgaande van de voorlopige evaluatie van soorten beperkingen van de deelnemer, zal de **zorgboerderij manager** de verschillende werkplekken en werkplaatsen aanpassen aan het **individuele programma** dat zal worden gedeeld met de verwijzende en indicerende instanties.

Het individuele programma zal worden geïnspireerd op een visie op basis van sociale inclusie, **integratie en re-integratie** van kwetsbare personen met als doel een werkplan op te stellen dat is aangepast aan de specifieke kenmerken, zoals soorten mentale handicaps of sociale problemen, interesses en opkomende talenten van de deelnemer, met een op maat gemaakt training- en plaatsingsontwerp dat

dag in dag uit zal worden uitgevoerd in werkschaduw door de begeleider van de zorgboerderij .

Taak van de **zorgboerderij manager** zal daarom, na het aanpassingsplan, ook een coördinatie zijn van de dagelijkse activiteiten die door de deelnemers moeten worden uitgevoerd met de steun van de zorgboerderij begeleider en mogelijke kleine veranderingen op basis van voortdurende evaluatie van de resultaten.

De zorgboerderij zal zo aangepast worden dat het een **comfortabele, toegankelijke en veilige plaats** wordt voor het ontvangen van begeleiding en werkactiviteiten van kwetsbare personen, die elk hun eigen op maat gemaakte programma plaatsen en opvolgen.

Er zal aandacht worden besteed aan **buitenruimten** in de boerderij omgeving met een specifieke controle op uitsluiting van giftige, stekelige en veel voorkomende planten die gevaar en allergische reacties veroorzaken, en dichte vegetatie die beweging en visuele verkenning kan belemmeren.

Dezelfde zorgvuldigheid is nodig in de **kamers** waar de deelnemers met speciale behoeften werk- en rusttijd zullen doorbrengen om elke vorm van stress, gebrek aan comfort of risico voor hun veiligheid te voorkomen.

Naast deze praktische zaken die moeten worden onderzocht en opgelost, moeten deelnemers zich ook **welkom, veilig en op hun gemak** voelen in een cultureel gevoelige, natuurlijke en comfortabele omgeving.

Fysieke, cognitieve en sociale toegankelijkheid zijn allemaal bijzonder belangrijk voor zorgboerderij en waar groene ruimten bestemd zijn voor gebruik door kwetsbare mensen en aangepast worden aan hun specifieke beperkingen.

2.2 Aanpassing en verschillende vaardigheden

De **re-integratieheeft** tot doel vaardigheden en capaciteiten aan te leren die de cognitieve aspecten beïnvloeden. Een goed aangepaste zorgboerderij houdt niet alleen rekening met de beperkingen, maar ook met de voordelen van het stimuleren van autonomie en onafhankelijke groei van de deelnemer.

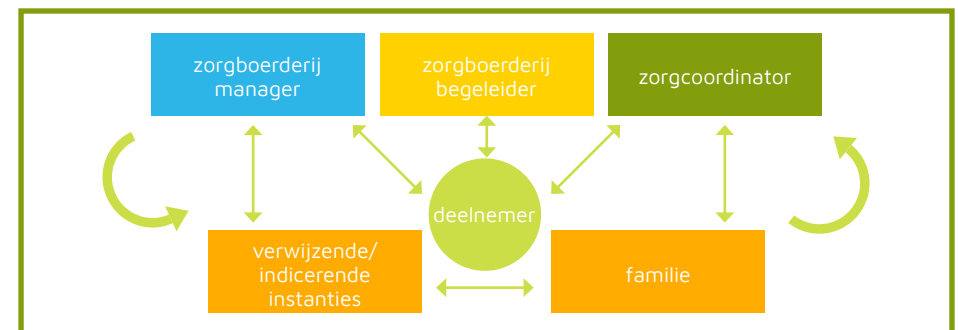
Elke geplande activiteit moet meetbaar zijn aan de hand van de **verworven vaardigheden** bij het uitvoeren van specifieke taken of het leren van werk- en

vrijtijdsactiviteiten, functionele communicatie en interpersoonlijke communicatie. Dit houdt in dat alle harde en zachte vaardigheden die de leerling van de uitgevoerde activiteiten heeft geleerd, beschikbaar, geschikt en herhaalbaar moeten zijn voor het uitvoeren van dezelfde of vergelijkbare taken en relatiecontexten.

De rol van de **zorgboerderij manager** wordt daarom niet beperkt tot de aanpassing van de boerderij en de organisatie van de individuele programma's voor de deelnemers. Het zal ook bestaan uit het opvolgen van de activiteiten beheerd door de zorgboerderij begeleider. En uit het mogelijk maken van wijzigingen in het programma in een doorlopend observerend proces dat wordt uitgevoerd in samenwerking met de zorgcoördinatoren de verwijzende en indicerende instanties.

Het **SWANS** project creëerde een haalbaar arbeidsbemiddelingsmodel voor autistische personen met verschillende gradaties van socialisatieproblemen en verschillende vaardigheden en capaciteiten, en droeg zo bij aan het monitoren van evaluatie-instrumenten, operationele problemen in verband met de werkcontext, en ondersteunings- en begeleidingsmethoden om dergelijke obstakels te overwinnen (Canalicchio M., De Clercq H., Howlin P., Montagnoli L., Peeters T., Pierini A., et al., 2013).

Het **SocialFARMS** project heeft tot doel aan te tonen dat het model en de managementtools die zijn gecreëerd voor personen met autismespectrumstoornissen (ASS) kunnen worden overgedragen naar andere categorieën van personen met verschillende soorten mentale, sociale en gedragsstoornissen en specifiek kunnen worden ontwikkeld binnen zorgboerderij contexten als ideaal locaties voor revalidatieplaatsing en training door de triade Social Farm Manager, begeleider en zorgcoördinator .

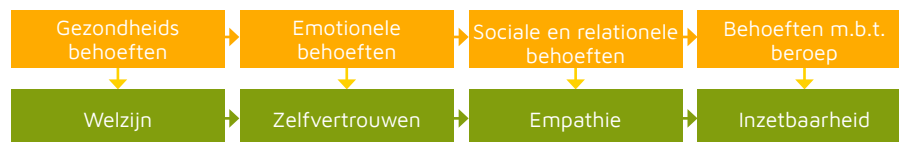

Het **Individuele Therapeutische re-integratie Project** (ITRP) plaatst de persoon centraal en wordt uitgewerkt binnen een multidisciplinair team met complementaire rollen en competenties vanaf de voorlopige evaluatie van de soorten beperkingen en capaciteiten van personen met speciale behoeften die geplaatst en opgeleid, waardoor ze autonomer, socialer en vaardiger worden.

Toegankelijkheid is een factor die past bij de persoon en de omgeving en verwijst naar de mate waarin mensen met verschillende capaciteiten toegang hebben tot de omgeving.

We kunnen verwijzen naar verschillende soorten vaardigheden, bedoeld als **attitudes, capaciteiten, vaardigheden of talenten**. We kunnen ze meer in het algemeen definiëren als praktisch of theoretisch. Verbonden met cognitieve vaardigheden, verwijzend naar de omgeving waarin de informatie nodig is om te denken en te handelen. De omgeving is begrijpelijk voor de gebruikers en omvat onderling verbonden sociale en beroepsvaardigheden die toegang geven tot kennis en werk.

De **onderstaande grafiek** laat zien welke verbanden er zijn met beroepsbehoeften en inzetbaarheid via de zorglandbouw inclusie- en re-integratieprogramma's.

3. ZORGLANDBOUW PLANNEN

Boerderijen en hun **omliggende bouwland en kassen** kunnen een perfecte plek worden om te worden aangepast voor de plaatsing van personen met verschillende soorten beperkingen.

Huisdieren kunnen de mogelijkheid bieden om personen met mentale en sociale problemen te betrekken bij hun zorg en management.

Het is in de meeste gevallen niet nodig om de productiemiddelen radicaal te veranderen, maar om **haalbare werkprogramma's** te regelen om voldoende deelnemers met speciale behoeften te ontvangen en het dagelijkse werk aan te passen aan hun kenmerken en gedrag.

Op **kleine percelen** kunnen open velden worden beperkt waar arbeids- en begeleidingsactiviteiten van dag tot dag het **bewijs** kunnen leveren van het **verrichte werk** en de resultaten die worden gedeeld tussen de begeleider en de deelnemer of binnen een groep.

Moestuinen, kleine productie van **groenten en aromatische kruiden** zijn zeer nuttig voor dit soort individuele en groepstherapeutische benaderingen omdat ze heel praktisch beheerd en uitgewerkt kunnen worden door de begeleider in samenwerking met een of meer deelnemers.

Het plannen van zorglandbouw productie gericht op de **solidaire en door de gemeenschap gesteunde markt, boerenmarkten of de algemene kleinhandelsmarkt**, is uiteraard ambitieuzer dan producten voor interne consumptie als een therapeutisch individueel of groepstraject. Het betekent de markt onder ogen zien en aan consumenten voedselproducten verkopen onder een zorgboerderij-merk en, in het geval van biologische productie, om de bijbehorende certificering te behalen.

Deze aanpak moet daarom worden beschouwd als een kans voor de **tewerkstelling van personen met een handicap** die in de zorgboerderij worden ondergebracht en

op weg zijn naar een economische werkactiviteit, en daarom in de doelstellingen van de coöperatie ook de uiteindelijke omvang van de werkgelegenheid.

Dit impliceert een bewuste keuze van de **juridische en fiscale bedrijfsvorm** voor de zorgboerderij .

Er zijn verschillende wetgevingen in de Europese Unie die verschillende soorten sociale coöperaties definiëren (zie de **SocialFARMS State-of-the-Art** uit Oostenrijk, Italië, Nederland, Spanje en Turkije).

Er moet een algemeen overzicht van het bedrijf worden gegeven om het potentiële aanbod, de praktische veld- en werkplaats programma's te demonstreren, beginnend bij de presentatie in een notendop van alle beschikbare faciliteiten en diensten.

Meer in detail hoe de zorgboerderij werkt, moet worden gepresenteerd: gewassen en dieren zijn het centrum van landbouwactiviteiten, dus de manier om hun beschikbaarheid en aanpassing te presenteren via het persoonsgerichte begeleidingsplan is een belangrijke benadering voor de **zorgboerderij manager**

zorglandbouw wordt vaak geassocieerd met biologische of multifunctionele landbouw: de visie op soorten landbouwprocessen en -producten kan daarom worden geïntegreerd in de missie die wordt vermeld als zorgboerderij. Met een specifieke focus op de manier waarop deelnemers met speciale behoeften direct en veilig worden betrokken bij de boerderijactiviteiten.

Deze benadering wordt **ervaringsleren** genoemd en is gebaseerd op een goed uitgevoerd ontwerp dat zal worden uitgevoerd door een **zorgboerderij begeleider** met een of meer deelnemers, begeleid in de eerste periode van plaatsing door een **zorgcoördinator** (zie Module 3). In samenwerking met de verwijzende instanties of door een coöperatie, belast met het bevorderen van de integratie op het werk van de persoon die moet worden begeleid.

3.1 Zorgboerderij management: een sociaaleconomisch en financieel inzicht

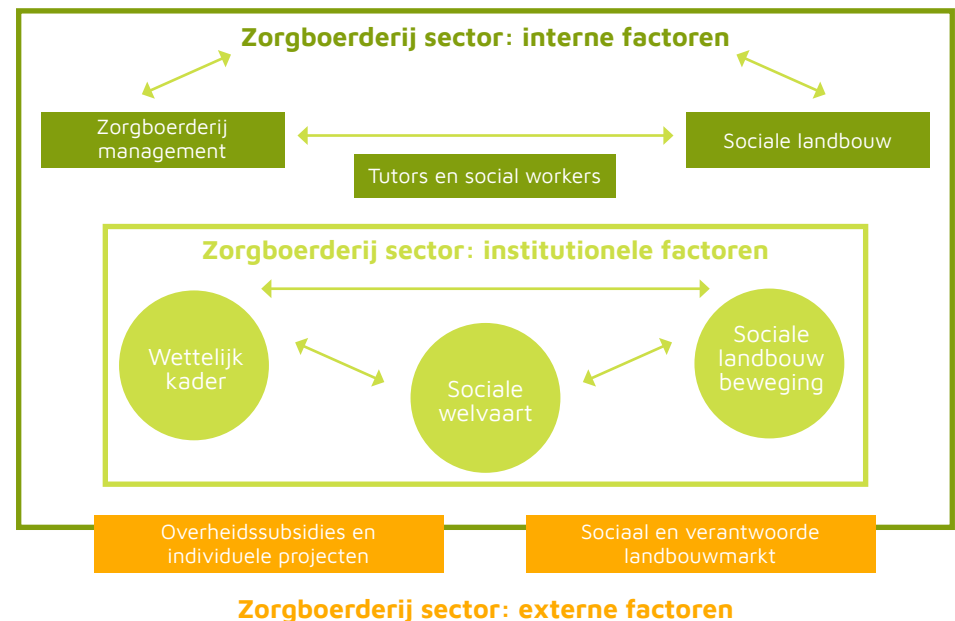
Vanuit het beschouwen van zorglandbouw als een vorm van sociaal ondernemerschap, is het belangrijk om te begrijpen dat een zorgboerderij een **Business Model (BM)** gericht op **oplossingen voor een sociale omgeving** moet combineren met een **Business Plan (PB)** gericht op een economische omgeving .

De **sociale en economische benadering** is daarom van fundamenteel belang om duurzaam een goede combinatie te maken tussen de primaire activiteit en de zorgboerderij activiteit, door een bedrijfsplan te bewerken, te herzien en bij te werken als een fundamentele stap in het proces van het omvormen van een traditionele boerderij tot een zorgboerderij.

Deze specifieke aanpak laat overeenkomsten en verschillen zien tussen een klassiek economisch en een sociaal bedrijfsplan gecombineerd met een bedrijfsmodel.

Het is daarom belangrijk om de bijzonderheden te benadrukken van een **bedrijfsplan voor landbouwbedrijven dat is gericht op zorglandbouw**.

Een **grondige kennis** van de **interne, externe en institutionele factoren** is vereist om een zorgboerderij op te zetten en te beheren, zoals in het onderstaande schema.

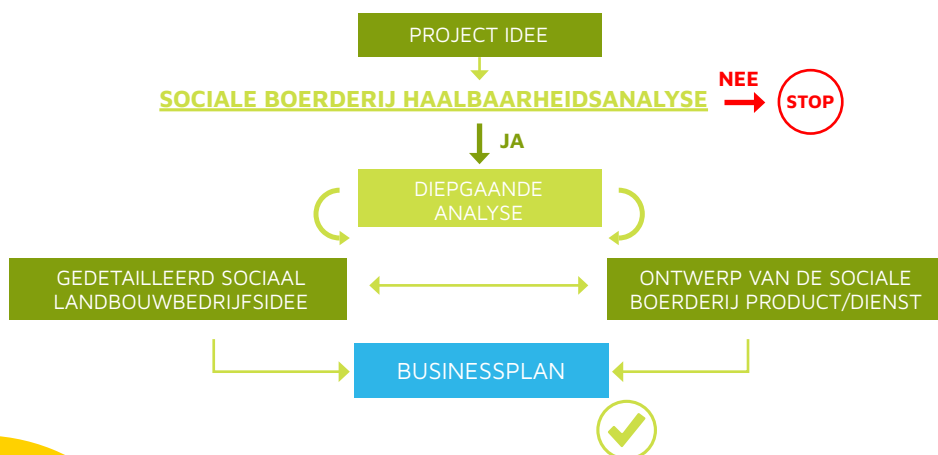

Bedrijf canvasmodel voor zorgboerderijen

(aangepast van L'Agricoltura si eleva al quadrato, 2018 ed. Ali&no, B.Torquati, A. Tittarelli, V.Vizioli, C.Paffarini)

Kernpartners (1) Wie? Wie zijn de belangrijkste partners (lijst) Wat? Wat zijn de relaties tussen de belangrijkste partners?	Kernactiviteiten (2) Wat? Wat zijn de belangrijkste activiteiten? Belangrijkste bronnen (6) Wat? Wat zijn de belangrijkste middelen? Wat zijn de structuren, infrastructuren en belangrijkste middelen?	Voorgestelde waarden (3) Wat? Wat zijn de aangeboden waarden?	Relaties met klanten (4) Hoe? Welke relaties bent u van plan met klanten aan te gaan? Relatie kanalen (7) Hoe? Met welke relatiekanalen wil je klanten bereiken?	Klanten (5) Welke? Welke klanten wil je bereiken?
Kosten (8) Hoe veel? Hoe veel bedragen de kosten?		Inkomsten (9) Hoeveel? Hoe hoog zijn de inkomsten?		
Maatschappelijke kosten (10) Hoeveel? Hoeveel bedragen de maatschappelijke kosten?		Sociale uitkeringen (11) Hoeveel? Hoeveel bedragen de sociale uitkeringen?		

Een **beslisboom** wordt algemeen beschouwd als een goede benadering om een sociaal landbouwbedrijf te starten en de haalbaarheid ervan grondig te analyseren

Het **businessplan** van een zorgboerderij verschilt niet zo veel van een businessplan van een traditionele boerderij, of in het algemeen, van dat van een klein bedrijf. Een belangrijk deel hangt echter af van de wijzigingen die zijn aangebracht of nodig zijn om de boerderij aan te passen aan gasten en deelnemers met speciale behoeften.

Het belangrijkste verschil tussen een boerderij en een zorgboerderij is dat in het tweede geval de zorgboerderij manager zich bezighoudt met **maatschappelijk welzijn** in plaats van puur **economisch rendement**.

Een ander verschil om te overwegen is dat er **extra kosten** kunnen zijn als gevolg van specifieke behoeften die overeenkomen met soorten mentale en sociale problemen die moeten worden aangepakt (deze verschillen zullen worden gepresenteerd in Module 3).

Aan de andere kant kan een **toegevoegde waarde** worden vertegenwoordigd door de ethische rol die wordt erkend aan de zorgboerderij, met de bijbehorende subsidies en steun van de verwijzende instanties en lokale openbare instellingen. De voorkeur van burgers en consumenten voor de fairtrade producten en door de gemeenschap gesteunde initiatieven, met de mogelijkheid om een nadeel om te zetten in een concurrentievoordeel.

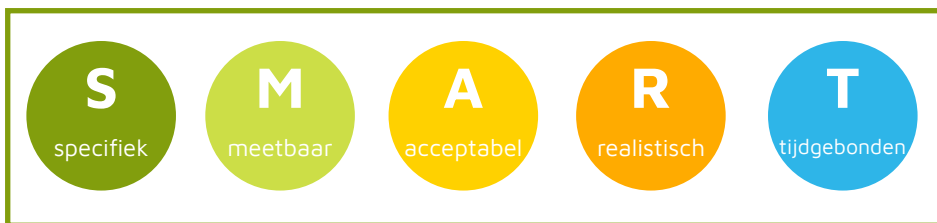
Rijkwijdte & Budget: definieer duidelijk wat de algemene reikwijdte van uw zorgboerderij project zal zijn (d.w.z.: grondgedachte, doelstellingen, resultaten, financiële bronnen, budget). Houd er rekening mee dat de verschillende onderdelen van de scopebeoordeling tijdens de projectontwikkeling kunnen worden aangepast.

Werkverdeling schema: maak een grafische weergave die u kan helpen om de projectomvang op te splitsen in verschillende thema's en taken (d.w.z.: gebruik een canvasmodel).

Gantt diagram: definieer een tijdlijn die chronologisch de verschillende stappen van het project weergeeft.

Communicatieplan: houd hier vooral rekening voor externe relaties en externe relaties van externe stakeholders bij uw sociale project.

Risicobeheer: identificeer de risico's van het project op basis van hun waarschijnlijkheid en ernst en pogingen om risico's te voorkomen en/of hun effecten te verminderen.

Na een zorgvuldige bestudering van de **locatie, grond en panden** die moeten worden gekocht, gehuurd en gebouwd, of aangepast, als familiebezit, is het van groot belang om visie, ideeën en doelstellingen vast te leggen met **concrete cijfers** die overeenkomen met het eigen **budget**. Om een bedrijfsplan voor een zorgboerderij correct te plannen, is het handig om een planningstool op te stellen met daarin:

- budget voor i) aankoop (grond en/of pand), ii) bouw, aanpassing of renovatie, iii) verlichting, verwarming, airconditioning en sanitair, iv) andere apparatuur, v) boerderijfaciliteiten (keuken, ingerichte woonkamers, ..), vi) tuinen en parken, vii) andere buitenfaciliteiten, enz..
- uitgaven voor i) **vaste kosten** (belastingen en vergoedingen, personeelskosten voor het actieve seizoen, op basis van gegevens voor soort personeel en gemiddelde salarissen en sociale uitkeringen, met een prognose voor stijgende kosten in de periode van de volgende twee of drie jaar; ii) vast deel van de kosten voor elektriciteit, water, telefoon en internetdiensten; iii) advertentiekosten voor het eerste exploitatiejaar, evenals voor ondersteuning van advertenties gedurende de volgende jaren.
- uitgaven voor: geschatte **variabele kosten** voor het bedrijf, berekend als percentage van de inkomsten uit de verkoop van producten en diensten voor zorglandbouw.

Belangrijkste financiële factoren van een ondernemingsplan voor een zorgboerderij:

- Basiskapitaal en te investeren financiering voor herstel en aanpassing;
- vreemd vermogen nodig voor investering/exploitatie van het zorglandbouw bedrijf;
- financieringsbronnen, waaronder ook Europese fondsen, terugbetaling van leningen, enz.

Basisbudget van het zorglandbouw bedrijf:

a) geschatte jaarlijkse inkomsten, prijs voor een dagverblijf met (of zonder) eten, gemiddelde prijs van het aanvullende dienstenpakket; verwachte bezettingsgraad; verwachte toename van klanten voor een periode van 2-3 jaar na het begin;

b) geschatte vaste kosten per jaar, belastingen en vergoedingen, personeelskosten voor het actieve seizoen, vast deel van de kosten voor elektriciteit, water en telefoon/internetdiensten; advertentiekosten;

c) geschatte variabele kosten voor het bedrijf, berekend als percentage van de inkomsten: i) elektriciteit en water, ~10 % van de inkomsten uit de verkoop van zorgboerderij accommodatie en voedseldiensten, ii) uitgaven voor voedingsproducten en andere producten die nodig zijn voor de keuken, ~30% van de inkomsten uit foodservices voor de klanten, iii) overige variabele kosten, voor hygiënische materialen, schoonmaak- en wasverbruiksartikelen en overige materialen, ~5 % van de accommodatie-inkomsten. Al deze cijfers kunnen in een **matrix** worden gezet.

Vaste en variabele kosten	Kwantiteitse eenheden/jaar	Prijs/eenheid €	Bedrag per jaar €
•1.1. Vaste kosten			
•Afschrijving voor de gebouwen en apparatuur			
•Rente over het vreemd vermogen			
•Belastingen, vergoedingen, verzekeringen, advertenties			
•Kosten inhuur personeel			
•Vaste gemeenschappelijke kosten en reparaties			
•Totale vaste kosten voor het jaar			
1.2. Variabele kosten voor zorglandbouw diensten			
•Elektriciteit, water en andere gemeenschappelijke kosten			
•Voedsel en aanvullende keukenproducten			
•Sanitair-hygiënische en reinigingsverbruiksartikelen			
•Totale variabele kosten voor het jaar			
•Totaal bedrag voor kosten			

Opbrengst en saldo	Hoeveelheid, eenheden/jaar	Eenheidsprijs €	Bedrag per jaar €
2.1 Opbrengsten uit de verkoop van zorgboerderij diensten			
•Basispakketten (accommodatie en eten)			
•Aanvullende diensten (te vermelden)			
Totale inkomsten uit de verkoop van toeristische diensten			
Totaalbedrag voor kosten (overgedragen)			
3. Winst (opbrengst minus kosten) of verlies			
4. Winstgevendheid (winst naar kosten) %			
5. Break-even jaarlijkse belasting van het pensioen			

Uitgaande van deze **basistoepassing** richt een specifiek bedrijfsplan van een **zorgboerderij** zich op allerlei interne, institutionele en externe factoren die deze sector reguleren.

Vanwege deze specificiteit kan een **Business Canvas Model** een effectief hulpmiddel zijn om een gedetailleerd businessplan te ontwerpen, inclusief relaties en specifieke factoren die moeten worden onderzocht.

3.2 Zorglandbouw planning en de verwijzende instanties

De **verwijzende en indicerende instanties** zijn verantwoordelijk voor de zorg- en hulpverlening aan personen met verschillende soorten mentale, sociale of gedragsstoornissen die kunnen worden opgenomen in zorgboerderij met faciliteiten en diensten die betrouwbaar zijn en goed zijn aangepast aan specifieke soorten behoeften.

Sommige eisen die relevant zijn voor de realisatie van de zorgindicatie doelstellingen zullen tijdens de plaatsing worden gecontroleerd en geëvalueerd op basis van de evaluaties en rapportages.

De voortdurende evaluatie verifieert sinds het begin het zorgplan, te beginnen bij de personen die verantwoordelijk zijn voor de dagelijkse begeleiding, **dagelijkse en wekelijkse rapportages** over het dagprogramma, observaties en opmerkingen, de regelmatige beoordeling door de zorgcoördinator en de communicatie met de families over de voortgang.

Het zorgplan is gebaseerd op methodisch werken (zie module 1) en ervaringsleren wat moet worden aangetoond en zal worden geëvalueerd door de zorgcoördinator, begeleider, deelnemer en evt diens familie samen .

Het **begeleidingstraject** op het werk zal worden begeleid door de begeleider waarvan de belangrijkste taak is om het begeleidingstraject, het aanpassingsvermogen en het zelfvertrouwen van de deelnemer met speciale behoeften te vergemakkelijken.

Deze ondersteuning is van fundamenteel belang in de eerste fase van de plaatsing en de manager zal verschillende briefings hebben met de verwijzer en de zorgcoördinator, die de deelnemer zal begeleiden.

De manager deelt en behandelt de geplande plaatsing die overeenkomt met de door de verwijzende instatie gepresenteerde zorgindicatie.

Een portfolio gemaakt van brochures, foto's en films zal nuttig zijn om het aanpassingsniveau aan de verschillende functies aan te tonen die meer geschikt zijn om een specifieke persoon op te nemen (alle details over de activiteiten en soorten evaluatie worden gegeven in **Module 3**)

3.3 Zorgboerderij planning delen met zorgboerderij begeleider

Het wordt ten eerste aanbevolen, vanwege het belang voor kwetsbare personen om voor een ononderbroken en lange tijd door een bekende persoon te worden bijgestaan, dat de **zorgboerderij begeleider** wordt toegewezen aan een specifieke persoon of een kleine groep om te worden opgeleid voor het uitvoeren van gepersonaliseerde boerderij programma's, is een **interne human resource**, parttime of fulltime, afhankelijk van het soort opdracht of contract.

De rol van de begeleider kan ook direct worden vervuld, aan het begin van de zorgboerderij, door de bedrijfsleider, vooral in kleine boerderijen, door activiteiten te organiseren voor personen met speciale behoeften, waarbij **zorg coördinatoren of jobcoaches** worden betrokken die zijn gestuurd door **verwijzende instantie of sociale coöperaties (zie Module 3)**.

In het geval van het niet beschikbaar zijn van een interne resource, kan de **begeleider** een professional zijn die is gecontracteerd in **outsourcing**, met eerdere ervaring in zorglandbouw. In dit geval zal hij of zij de geplande zorgboerderij activiteiten organiseren in samenwerking met de zorgboerderij manager voor een periode die lang en continu genoeg is om de deelnemers zelfverzekerd en comfortabel te maken in vergelijking met de zorgboerderij omgeving en in staat om een hele cyclus van activiteiten te voltooien.

Als andere personen die op de boerderij werken met andere productieve taken ook betrokken zijn bij zorglandbouw activiteiten, moeten ze worden opgeleid om personen met een handicap te **begeleiden** en de zachte vaardigheden te verwerven die nodig zijn om positieve, aangename en vriendschappelijke relaties met hen te hebben. De rol van de **zorgboerderij manager** zal in dit geval gericht zijn op het toezicht houden op de activiteiten van de zorgboerderij, rechtstreeks of in nauwe samenwerking met een zorg coördinator die de deelnemer vergezelt.

De capaciteiten van de manager van een zorgboerderij zijn gebaseerd op zowel **ondernemersvaardigheden**, het beheren van en toezicht houden op de geplande individuele of groepsactiviteiten op de zorgboerderij, als **sociale vaardigheden** die zijn gericht op communicatie met het personeel dat direct betrokken is bij de zorg activiteiten, zoals de begeleider van de zorgboerderij, en de eventuele zorg coördinator of jobcoach die de te integreren persoon ondersteunt.

Indien de begeleider een interne human resource is, zal hij of zij worden opgeleid door de manager van de zorgboerderij of door externe opleidingscentra die een gespecialiseerde **cursus zorglandbouw** aanbieden.

Het is belangrijk dat de zorgboerderij is als een gelukkig gezin met een gemeenschappelijk, solide en trots gevoel om wonen en werken te combineren.

3.4 Op maat gemaakte activiteiten programma's creëren

Een **zorgboerderij planning** is gebaseerd op een grote ervaring van veld- en relatiewerk. Veldactiviteiten voor re-integratie van zorglandbouw komen voort uit een correcte en effectieve samenwerking met alle betrokken personen en instellingen.

Een **schema** kan nuttig zijn om een idee te krijgen van de betrokken organisaties en personen voordat een plan van veldactiviteiten wordt opgesteld voor een aanbod van een sociaal landbouwprogramma.

- **verwijzende instanties bieden:** behandelingen, therapieën en individuele projecten; omvatten: sociale diensten en teams voor geestelijke gezondheidszorg die gespecialiseerd zijn in de re-integratie van personen met verschillende handicaps of sociale problemen.
- **NGO-organisaties bieden:** sociale inclusie, integratie in de gemeenschap, empowerment van soft skills, taalkundige ondersteuning; omvatten: sociale, drugs- en alcohol re-integratie-operators, vluchtelingen ondersteunende medewerkers.
- **Onderwijs- en opleidingsorganisaties bieden:** ondersteunde schoolcursussen, niet-formeel onderwijs, werkomgeving en voorzieningen voor speciale behoeften; te betrekken: scholen, opleidingscentra, sociale coöperaties, gezinnen.
- **Arbeidsvoorzieningsdiensten bieden:** ondersteunde inclusie op het werk, landbouwvaardigheden; omvatten: arbeidsbemiddelingsdiensten, re-integratie-instanties, sociale werkregelingen.

De **zorgboerderij manager** die een conceptplanning heeft van veld- en werkplaats activiteiten gericht op personen met speciale behoeften, komt in contact met instanties en personen die bekend zijn of mogelijk betrokken zijn, die schematisch als volgt kunnen worden samengevat:

- **Sociale coöperaties**, die in alle Europese landen onder verschillende nationale wetten bestaan, hebben een erkende status om diensten te verlenen aan personen met verschillende soorten mentale of sociale stoornissen en directe relaties te hebben met lokale sociale en gezondheidsdiensten en families, hen hulp te bieden en rechtstreeks te werken of in samenwerking met erkende centra, opvangcentra en zorgboerderijen.
- **Ouderverenigingen**, die in heel Europa groeien, zijn ofwel verbonden met liefdadigheidsorganisaties, ofwel onafhankelijk en gericht op specifieke soorten handicaps of problemen, soms ondersteund door stichtingen die hen financiële middelen en adviesdiensten verstrekken.
- **Gezinnen** zijn vaak proactief en organiseren rechtstreeks of zoeken speciale individuele diensten, sociale inclusieruimtes en opleidings-/werkmogelijkheden onder advies van sociale en gezondheidsdiensten.

Al deze contacten zijn fundamenteel om voorstellen van zorglandbouw te delen en te netwerken en hebben een praktische **klantbenadering** nodig.

Na de aanpassing van de boerderij aan verschillende soorten handicaps, uitgaande van doelgroepen met speciale behoeften, is het noodzakelijk om inspanningen te leveren om **activiteiten programma's** te creëren die zijn afgestemd op de kenmerken van de deelnemers.

Deze taak zal een competentie zijn van de **zorgboerderij manager**, beginnend bij de **individuele zorgplannen** op basis van **individuele plaatsing en ondersteuning** overeengekomen met de **indicerende en verwijzende instanties** en gedeeld met de familie van de deelnemer.

De **manager** zal het individuele begeleidingstraject plannen in samenwerking met de **begeleider en zorgcoördinator** voor elke individuele plaatsing, het vastleggen van taken en doelstellingen verdeeld over wekelijkse en dagelijkse activiteiten en uitgevoerd door middel van aangepaste **veld- en werkplaatsprogramma's** voor zorgboerderijen.

zorglandbouw is een effectieve en innovatieve benadering om de **sociale inclusie** van personen met verschillende soorten beperkingen of gemarginaliseerde omstandigheden te verbeteren, maar de omgeving van de boerderij moet worden aangepast voor een degelijke re-integratie.

Het creëren van activiteiten programma's is een kerntaak van de **manager** door het organiseren van veld- en sociale werkplaats programma's op maat van de deelnemers.

4. VELD- EN WERKPLAATSPROGRAMMA'S VOOR ZORGLANDBOUW

Zorglandbouw is in heel Europa ontwikkeld volgens nationale en regionale wetten of regels, geïnspireerd op **verschillende theoretische modellen** en **praktische ervaringen**, afhankelijk van de landen, maar met vergelijkbare benaderingen.

Vanuit deze achtergrond is het mogelijk om uit nationale ervaringen **essentiële schema's van veld- en werkplaats programma's** voor een zorgboerderij te verzamelen, die een bruikbare **portfolio van bewijs** vormen voor het werk van de **zorgboerderij manager**.

De gemeenschappelijke aspecten van zorglandbouw in Europa hangen af van de maatschappelijke vraag naar **hulp, re-integratie** en **zorg**, bedoeld als publieke goederen die door het agrarische multifunctionele landbouwsysteem onvoldoende kunnen worden geleverd.

Als een gebied van multifunctionele landbouw, biedt zorglandbouw de samenleving sociale publieke goederen, een **vergroting van zorg- en revalidatieruimtes** uit traditionele ziekenhuizen en schuilplaatsen binnen een **groene gemeenschapsdimensie**.

Alles bij elkaar kunnen de veld- en werkplaats programma's voor zorgboerderijen worden beschouwd als een opmerkelijk en innovatief onderdeel van de inspanningen die sinds het midden van de vorige eeuw zijn geleverd om patiënten met een verstandelijke of sociale stoornis te herstellen bij **re-integratie in een sociaal leven** buiten psychiatrische ziekenhuizen.

4.1 Soorten veld- en werkplaats activiteiten op zorgboerderijen

Zorgboerderijen kunnen **veld- en werkplaatsprogramma's**, buiten- en binnen activiteiten uitvoeren.

Diervorzorging en akker- of tuinbouw zijn de meest voorkomende landbouwactiviteiten en daarom het meest gebruikt voor buitengebruik.

Huisdieren zijn gewend aan menselijke aanwezigheid en adequaat opgeleid vormen ze een uitstekende basis voor **huisdiertherapie, paardentherapie of onotherapie**, bijzonder ontspannend voor personen met gevolgen van stigma, trauma of stress.

Veldgewassen, tuinbouw, officinale planten die meestal worden uitgevoerd als **biologische landbouw**, en **tuinieren**, kunnen een lonende, boeiende en eenvoudige werkervaring zijn om uit te voeren met personen met verschillende soorten intellectuele handicap, symptomen van ouder wordende psychische aandoeningen of moeilijkheden bij sociale integratie.

Voedingsproducten, van het veld tot op tafel, ook met **traditionele recepten** kunnen een dubbele kans bieden, een geweldige training food lab-activiteit en zelfgemaakte kwaliteit voedingsproducten voor de ethische markt.

Agri-toerisme bestaande uit **accommodatie, eten en diensten** voor plattelandstoerisme voor toeristen in landelijke gebieden kunnen ook een sterk punt zijn voor een zorgboerderij, die waarde toevoegt aan de opleiding en inzetbaarheid voor mensen met psychische of sociale stoornissen, en aan de inkomens.

Ontspannings- en vrijetijdsruimtes zijn ook zeer belangrijke ruimtes die moeten worden voorzien voor deelnemers om hen een pauze te geven van de werkactiviteiten.

4.2 Verzorging van boerderijdieren, activiteiten en therapieën met behulp van dieren

Landbouwdieren worden normaal gesproken gebruikt voor productie in plaats van voor therapeutische doeleinden, maar ze kunnen als een speciale omgeving worden beschouwd vanwege de goede relaties tussen mens en dier.

Veehouderijen bieden verschillende soorten activiteiten en interacties tussen mensen en dieren in vergelijking met andere landbouwomgevingen.

De focus kan vooral liggen op normaal productief werk op de boerderij, zoals het voeren van de dieren, het schoonmaken van stallen, het melken van de koeien, enz.

Dit werk op de boerderij heeft echter ook een **positief psychologisch effect**, aangezien is aangetoond dat interactie met dieren die deze activiteiten uitvoeren, ook een sociaal en communicatief contact met de dieren kan vergemakkelijken.

De voortgang moet worden gemeten met **een follow-up van specialisten** die het werk flexibel aanpassen aan de dagelijkse toestand van de deelnemer.

Dieren kunnen bijzonder succesvol zijn in het omgaan met personen met verschillende soorten handicaps die het traditionele gezondheidssysteem integreren met dierenzorg, ook wel **dierondersteunde (animal assisted) activiteiten (AAA)** genoemd, waarbij de reactie van dieren wordt gestimuleerd.

Honden of katten worden vaak als huisdier gebruikt, maar ook erfdieren, zoals kippen, konijnen, paarden en ezels of minder vaak cavia's en alpaca's kunnen een sterke empathie voor mensen hebben.

In tegenstelling tot AAA zijn **dierondersteunde therapieën (AAT)** gespecialiseerde psychologische en psychiatrische behandelingen die worden beheerd en geëvalueerd door specialisten, met hulp van getrainde landbouwhuisdieren, die depressie en angst kunnen verminderen en het zelfvertrouwen van personen met een beperking kunnen vergroten.

In de wetenschappelijke literatuur zijn positieve effecten gedocumenteerd voor personen met mentale en affectieve stoornissen of klinische depressie, zodat het voor deelnemers met verschillende beperkingen nuttig is om oefeningen van eenvoudig tot meer complex uit te voeren in het beheer en de interactieve verzorging van de dieren.

Personen met een verstandelijke handicap of sociale problemen kunnen aangetrokken worden door **interactie met boerderijdieren**, aangezien hun contact spontaan is en niet onderhevig aan enige vorm van stigma zoals het kan zijn met andere personen.

De zorgboerderij moet worden aangepast zodat contacten en ervaringen met boerderijdieren kunnen worden gemaakt in een **veilige en toegankelijke context** en zelfvertrouwen en een goede relatie met dieren op de deelnemers kunnen worden ontwikkeld voor verdere interacties met hen.

Een veilige werkplek tijdens het verzorgen van boerderijdieren is de juiste manier om deelnemers met een beperking te betrekken.

Afhankelijk van **de mate van leren en interesse**, zal de deelnemer stap voor stap worden opgenomen in alle belangrijke werkactiviteiten met werkverdeling van de zorgboerderij begeleider en follow-up van de zorgcoördinator.

Een van de grootste emotionele **voordelen van AAT** is de gecombineerde focus op de persoon met een beperking en het dier en hun relatie door middel van wederzijdse zorg.

Voordelen van AAT zijn:

- Zelfvertrouwen, empathie en emotionele stabiliteit vergroten
- Verminder stress, angst en gevoelens van isolement of eenzaamheid.
- Verhoog gevoelens van veiligheid, geluk en een positieve stemming.

Een **bewijsportfolio** met foto's en video's, uiteraard vrijgegeven met het oog op privacy, kan zeer nuttig zijn om de AAA en/of AAT die op de boerderij beschikbaar zijn te illustreren en te evalueren.

De portfolio zal een constante referentie zijn van het **individuele rapport** en een benchmarking bieden van de verschillende activiteiten, hun voordelen en hun mogelijke aanpassing afhankelijk van verschillende soorten mentale handicaps of sociale problemen.

De **zorgboerderij manager** heeft de algehele verantwoordelijkheid voor de **verzorging van dieren** en voor het inclusieve en **re-integratieproces** voor de begeleide deelnemers die betrokken zullen zijn bij de dagelijkse verzorging van dieren met voedsel, water, beweging en schoon onderdak.

Goede hygiëne en zorg zijn regels die moeten worden toegepast bij het betrekken van de deelnemer, zoals bij een serieus praktisch spel, het verstrekken van schoon en drinkbaar water, goed en voldoende voer op basis van de voedingsbehoeften van de dieren, een goede verzorging en het schoonhouden van de schuilplaats en de paddock.

Als de dieren kuddedieren zijn (zoals **schapen, geiten, alpaca's**, enz.), zullen het er minstens twee zijn om eenzaamheid te vermijden.

Al deze kennis moet door al doende leren worden doorgegeven aan de deelnemers, waardoor ze een deel en verantwoordelijkheid krijgen voor de verzorging van dieren.

4.3 Verzorging van veld- en kasgewassen

Veld en kas zijn bevoorrechte agrarische omgevingen voor zorglandbouw trainingsactiviteiten.

Biologische landbouw is het meest geschikte proces met kenmerken van natuurlijke gewasbehandelingen en bodemverrijking die de veiligheid en kwaliteit van de producten waarborgen.

Biologische landbouw kan worden uitgevoerd in het open veld of ook in een **kas**, maar het is in ieder geval van fundamenteel belang dat duidelijk wordt uitgelegd aan de deelnemers van de programma's wat de stappen en de toegewezen taken zijn en het **al doende leren** vergemakkelijken.

Een perceel met teelten zal nuttig zijn om de deelnemer een visueel beeld te geven van de tuinen en boomgaarden.

De **moestuin** of de **fruitboomgaard**, zal een rationeel ontwerp hebben met onderscheiden stroken land voor elk van de gekweekte soorten en variëteiten, en **labels** met foto en naam van de plant, evenals de volgorde van dagelijkse verzorging, zodat het voor de deelnemer gemakkelijk is om de plant onmiddellijk te herkennen en in het geheugen te bewaren om het werk de dagen erna voort te zetten.

4.4 Zorg voor moestuin en tuinbouw

De **moestuin** is een boerenhoek waar alle kruiden en groenten worden verbouwd die gebruikt worden voor de voedselbereiding.

Dit kan door de deelnemer worden beheerd volgens een programma dat begint met de **kaart van planten**, en benodigde **groenten** en hun seizoensrotatie.

Het programmamanagement zal worden besproken en geïmplementeerd met de deelnemers die betrokken zijn bij het delen van werk, het doorlopen van werkschaduw en het volgen van autonome verantwoordelijkheden.

Een voorbereidende cursus met behulp van afbeeldingen op labels zal trainen om de moestuin te zaaien, aanplanten, telen en te verzorgen.

Het meedoen van de deelnemer zal vanaf het begin worden aangemoedigd als een praktische kennisoefening van de vitale cyclus van planten tot hun gebruik voor voedselbereiding.

4.5 Voedselverwerkings werkplaatsen voor zorgboerderijen van veld tot tafel

Een "must" van een zorgboerderij is een **werkplaats van traditionele voedselkennis en -proeverij**.

Voedselwerkplaatsen, zoals «**van tarwe tot brood en noedels**» en «**van nectar tot honing**» kunnen de deelnemers directe kennis en ervaringen bieden vanuit het leerproces.

Het soort voedsel werkplaats hangt uiteraard af van de specifieke competenties en capaciteiten van de bedrijfsleider en het betrokken personeel, maar ook van het soort handicap of sociale problemen en de persoonlijke interesse van de deelnemer.

De **bijenteelactiviteiten** kunnen storend zijn, d.w.z. als een omgeving voor een persoon met autistische spectrumstoornissen, vanwege mogelijke angst voor

de bijen of onvoorspelbare situaties. Maar begrip van het belang van bijen voor **bestuiving** en de goedheid en gezonde eigenschappen van hun producten, **honing**, **koninginnengelei**, **stuifmeel**, enzovoort, kunnen worden geleerd. Ook de autistische persoon zou er trots op kunnen zijn om deel te nemen aan bijvoorbeeld de **honingextractie en het oppotten**.

Gemaakt van granen, en vooral van tarwebloem, is **brood** het meest geconsumeerde voedsel ter wereld en maakt het al duizenden jaren deel uit van het menselijke dieet.

Zelfgemaakte **noedels** zijn ook een traditie in veel landen, meestal van durumtarwe.

Brood en noedels kunnen gemakkelijk op de boerderij worden gemaakt in een thuiswerkplaats waar het deeg kan worden gekneet en het brood in een oven kan worden gebakken, terwijl de noedels, vaak ook gemaakt door bloem en eieren te mengen, een beetje laten drogen voordat ze worden gekookt.

Er zijn veel recepten voor brood en noedels, afhankelijk van land en regio, dus op de zorgboerderij kan overal gemakkelijk een **werkplaats van granen tot brood en noedels** worden opgezet.

De magie van deeg, het maken van brood of noedels, is de betrokkenheid van personen met verschillende soorten beperkingen, die deze processen direct kunnen experimenteren en trots kunnen zijn op hun tastbare resultaten, brood of pasta die allemaal samen kunnen worden geconsumeerd.

Dit idee van gemeenschap, van het veld tot aan de tafel, is erg belangrijk voor inclusie en re-integratie.

Een werkplaats voor het maken van **brood en banket en noedels** is vrij eenvoudig op te zetten in een zorgboerderij als een activiteit die personen met een handicap in staat stelt de benodigde vaardigheden te leren.

De gekozen **binnenruimte** moet groot genoeg zijn om personen die in een veilige staat werken te laten schaduwen, rekening houdend met ten minste drie personen, de deelnemer, de begeleider en de zorg coördinator.

Het bakkerij- en pastawerkplaats zullen gescheiden zijn, maar dicht bij de opslag van ingrediënten, zodat het hele proces gemakkelijk te begrijpen is en in gedachten te houden door de deelnemer, die naar verwachting meer en meer vertrouwen zal hebben in de werkomgeving en operaties.

De **hygiëne regels** (HACCP) zullen de eerste stap zijn die correct wordt begrepen en uitgevoerd door de deelnemer en **ontworpen met afbeeldingen of picto's** om een snel begrip van de sequenties te vergemakkelijken

In het geval van een productie die niet alleen voor intern gebruik is, maar ook gericht is op klanten, d.w.z. boeren en/of vaste markten, zullen aanvullende problemen de verpakking en traceerbaarheid van de voedselketen zijn.

Dieren zijn altijd een toegevoegde waarde voor een zorgboerderij en dragen bij aan het creëren van een **vriendelijke omgeving** die vooral zeer comfortabel is voor personen met een handicap of sociale problemen.

Van de **weiden** tot de **hekken**, de **schuilplaatsen** en de **melkruimte**, het beheer van **koeien**, **schapen of geiten** kan zeer nuttig zijn voor een inclusief en rehabiliterend trainingsproces.

De dagelijkse planning moet duidelijk worden gepresenteerd en ontwikkeld, waarbij de

verschillende activiteiten van veld tot tafel worden gerangschikt, maar het moet belangrijk zijn om in gedachten te houden dat het doel niet alleen is om de procestechnieken te produceren en te leren, maar ook om een **goed humeur** te creëren tijdens het werken.

Hygiëne is erg belangrijk als concept en praktijk om te leren, d.w.z. voordat het melken van dieren zorgvuldig moet worden gewassen en hun borsten moeten worden gedroogd.

Dit eenvoudige startpunt kan van fundamenteel belang zijn om door te gaan met een proces van **ervaringsleren** dat erop gericht is de cursist sociale en harde vaardigheden aan te leren voor de volgende activiteiten.

Vee dat **melk** produceert, kan een hele wereld openen om ontdekt te worden door te kijken, horen, voelen, ruiken en proeven, waardoor een soort magische wereld ontstaat voor de deelnemer met een beperking.

Het kan met name worden aanbevolen voor zorgboerderijen die een stal houden met **koeien, schapen of geiten** en kaas maken als thuisproductie.

Het proces **van melk tot kaas** is echter uitdagender in vergelijking met bakkerijproducten en pasta, omdat het meer specifieke technische kennis en competentie vereist en meer apparatuur met speciale binnenruimtes voor de verschillende productieafdelingen, waar de hygiëne verbonden is met kruiden, opslag en schap levensarrangementen.

Melk is een fundamenteel voedingsmiddel voor de groei van kinderen en kaas wordt in alle landen zeer gewaardeerd en populair. Bekend raken met technieken en apparatuur voor het **maken van kaas** kan zeer nuttig zijn voor opleidingsdoelinden en deelnemers een toegevoegde waarde geven voor werkgelegenheid.

De deelnemer leert zachtjes aanraken en melken met de hand als oefening gebaseerd op een vriendelijk contact met het dier, maar ook de **melkmachine** (melker) zal getoond worden om duidelijk te maken wat de moderne manier van melken is en daarom ook iets belangrijks leren.

Het is ook belangrijk om de leerling te laten begrijpen dat verschillende dieren melk maken met verschillende kenmerken en smaak.

De opvoeding naar de smaak is een belangrijk onderdeel van het leerproces.

De werkplaats, dat normaal wordt gebruikt voor de behandeling en verwerking van melk, boter en kaas, moet zorgvuldig worden gecontroleerd volgens de voedselveiligheidsregels (**HACCP**, Hazard Analysis & Critical Control Points), maar het kan worden aangepast om praktische workshops te geven voor deelnemers met een beperking.

Dit concept wordt uitgedrukt door toegankelijke ruimtes en apparatuur die comfortabel is voor de specifieke soorten beperkingen.

Er worden specifieke praktijken gekozen, zoals **sterilisatie, pasteurisatie** of gebruik van **rauwe melk** voor het maken van kaas, afhankelijk van de bestemming van de melk en kaas en de soorten producten die worden gemaakt en, voor het geval dat, markten.

Veel voorkomende voedselprocessen in alle boerderijen zijn **conserven** en **jam**, gebaseerd op oude recepten en nuttig om groenten en fruit te bewaren en te eten na hun seizoensproductie.

Ondanks het gemak van het produceren van conserven, is het van fundamenteel belang om de **hygiënerregels** die in alle productiefasen moeten worden nageleefd strikt te respecteren en ze door de cursisten als een volgorde te laten leren.

Vanuit dit oogpunt zijn ook alle in acht te nemen regels, hun volgorde en relevante gevarenanalysecontrole van kritieke punten (**HACCP**), uitstekende tests om de

vaardigheden en capaciteiten van uitvoering en leren te verifiëren.

De handelingen en gebaren die zijn toegewijd aan het respecteren van de regels, zullen de deelnemer voorzien van correct gedrag dat moet worden begrepen en herhaald als nuttige leeroefeningen.

Het doel is om de **leerattitude te versterken** door mentale en handmatige vaardigheden en de opleidingsachtergrond van de deelnemers te verbeteren binnen een inclusief en rehabiliterend pad.

De belangrijkste voorschriften voor conserven en jam zijn:

- let op de **algemene netheid** en **persoonlijke hygiëne**.
- werk niet bij ziektes zoals verkoudheid, griep of andere besmettelijke infecties.
- regelmatig handen wassen voor en na het hanteren van producten
- gebruik schone, ontsmette en gesteriliseerde containers
- regelmatige reiniging van werkoppervlakken en apparatuur voor en na gebruik
- regelmatige reiniging van de verwerkingsruimte
- regelmatige ongediertebestrijding

Al deze voorschriften zullen worden opgenomen in de gebaren die moeten worden uitgevoerd en herhaald door de **deelnemer in het werk dat hij deelt met de begeleider** en ook gepresenteerd in foto's die de volgorde van de conserven- en jamverwerking volgen.

Een belangrijke taak van de zorgboerderij manager wordt het **aanpassen van de verwerkingsruimte** aan:

- ongevallen voorkomen: d.w.z. regelmatig voorwerpen verwijderen die niet nodig zijn voor verwerking en zorgen voor opslagruimte en geschikte opslagfaciliteiten (goede temperatuur en maat, planken, enz.).
- betere bereikbaarheid van benodigde materialen/werkgereedschap (trefwoord: drempelvrij werken)
- het realiseren van een motiverende en gezondheids bevorderende werkomgeving (bijv.: voldoende licht; heldere vriendelijke kleuren; rolstoel- of andersoortige toegankelijkheidsaanpassing)
- het voorzien van geschikte bergingen en opslagruimte.
- verwerkingsruimten moeten reinigbaar en "kiemvrij" zijn (gladde en gemakkelijk te reinigen oppervlakken, vermijden van spleten, enz.)

Recepten moeten traceerbaar zijn en zo mogelijk altijd hetzelfde.

Etikettering: labels moeten mogelijk worden gemaakt en afgedrukt, of laten afdrukken, voor verkoop. Hieronder wordt een voorbeeld gegeven van een soort label:

- **naam** van het product, **ingrediënten**, **calorieën en voedingsfeiten**
- inhoud in overeenstemming met EU-etikettering voor **allergenen**
- logo van **biologische landbouw** (indien er de certificering is), gebaseerd op de nieuwe verordening EU nr. 2018/848 zoals uitgevoerd door de verordening EU nr. 2021/1165, en biologische controle instantie en nummer, en andere aanvullende details
- **Houdbaarheidsdatum** na opening
- productie **batchnummer** voor traceerbaarheid
- datum voor consumptie
- **adres**
- **aanvullende info**, d.w.z. van de zorgboerderij

Het gebruik en de controle van labels moet worden uitgevoerd door de deelnemer in het delen van werk of schaduwen met de zorgboerderij begeleider.

Het is belangrijk dat de deelnemer het **hele proces** begrijpt, van het recept tot de bereiding, het bottelen van conserven en jam en de etikettering:

- de te verwerken producten **inkoken** volgens recept
- het **vullen van de gesteriliseerde potten/potten** met het product, ervoor zorgen dat het verwerkte product aan de buitenkant blijft plakken of de sluiting van de pot (eventueel met alcohol schoonmaken)
- afhankelijk van het recept, het geconserveerde voedsel opnieuw **steriliseren**
- na het vullen **de pot onmiddellijk sluiten** met het deksel en draai hem ondersteboven
- nadat de potten zijn afgekoeld, **labelt u ze** (zie labels) en **bergt u ze op** in de daarvoor bestemde opslagruimte.

Belangrijke voorzorgsmaatregelen zijn:

- gereedschap/materialen die niet meer nodig zijn schoonmaken en opbergen
- administratie bijhouden van batchnummer, hoeveelheid, etc.

De **ontwikkeling van de deelnemer** en het **pedagogisch traject** staan op de voorgrond, terwijl het behalen van bepaalde batchhoeveelheden niet het primaire doel is.

Afhankelijk van hun kenmerken moeten de deelnemers eerst worden opgeleid en vervolgens het werkritme aanpassen aan hun eigen ritme.

De communicatie over het uit te voeren werk moet duidelijk zijn en deelnemers moeten bewust worden gemaakt van mogelijke gevaren, waardoor hun individuele perceptie wordt gestimuleerd.

Afhankelijk van het recept worden de **gereedschappen** zoals een weegschaal, kookpot, borden, messen, snijplanken, zeven, afdruiptrekken ontsmet bereid, met een waarschuwing voor mogelijk gevaar (d.w.z. scherpe messen!)

De te verwerken producten, zoals in het geval van **conserven** of **jam**, d.w.z. fruit of groenten worden bereid:

- gewassen, gedroogd, gewogen
- toevoegingen zoals suiker, pectine, zout, specerijen, olie, etc. worden gehaald en afgewogen.

Aan het einde van de voorbereidende training en beginnend met het delen van werk moet de deelnemer in staat zijn om:

- **kent fruit/groenten en receptingrediënten**
- **omgaan met hoeveelheden** (wegen)
- **nauwkeurigheid en concentratie aantonen**
- **oriëntatie en opslagvolgorde begrijpen**
- **hygiënisch kunnen werken**
- **labels herkennen**
- **omgaan met hulpmiddelen** (fornuis, staafmixer, etc.)
- **vink de uitgevoerde bewerkingen aan** op een blok en voeg eventueel opmerkingen toe.

Extra virgine olijfolie (**EVOO**) is een fundamenteel ingrediënt van het mediterrane dieet dat in 2010 op de representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid werd vermeld.

Extra virgine olijfolie wordt beschouwd als een gezond voedingspatroon dat hart- en vaatziekten en diabetes type 2 kan verminderen vanwege de gezonde

verbindingen, zoals wordt beweerd door het Europees Agentschap voor voedselveiligheid (**EFSA**).

Er zijn in mediterrane landen, waar traditioneel olijfbomen worden verbouwd, veel voorbeelden van succesvolle plaatsing van personen met een handicap, **van het veld tot de molen**, waarbij alle operaties worden doorlopen om EVOO van hoge kwaliteit te verkrijgen.

De olijfgaard is een ideale groene omgeving voor personen met een mentale handicap en sociale problemen, die gemakkelijk de belangrijkste handelingen kunnen leren, van snoeien tot oogsten tot aan de productie van een echte en gezonde olijfolie.

Veel zorgboerderijen bieden daarom deze mogelijkheid aan hun deelnemers.

De meeste zorgboerderijen met olijfgaarden hebben geen olijfmolen, maar hebben vaak een **gepersonaliseerde verpakking voor EVOO** van hun eigen olijven. Er zijn dan veel mogelijkheden om personen met een handicap in de productie- en verkoopketen te plaatsen.

Er zijn succesvolle ervaringen met arbeidsbemiddeling voor personen met verschillende soorten handicaps op boerderijen die druiven en wijn produceren.

Wijn maken vereist een hoog niveau van specifieke kennis en vaardigheden, maar volgens de ervaringen kunnen personen met verschillende soorten mentale handicaps met goede resultaten worden opgeleid in de hele wijnketen.

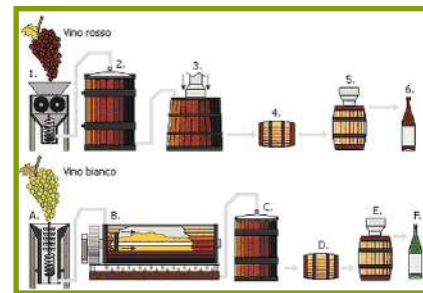
Aanzienlijke verbeteringen werden waargenomen met directe betrokkenheid bij het snoeien en oogsten in de wijngaard en het controleren van de kelder.

Opmerkelijk is ook het gemak voor de wijnproducent als fair trade product met een attributie van naleving van de sociaal-ethische regels die gecertificeerd kunnen worden.

Sommige zorgboerderijen in de wijnsector hebben ook ervaren dat klanten beschikbaar zijn om rechtstreeks ethische en fair trade producten te ondersteunen met door de gemeenschap ondersteunde sociale financiering of crowd funding.

De cyclus van de druif naar de wijn is een traditioneel proces dat zijn oorsprong vindt in de landbouwgeschiedenis van de mensheid.

De vooruitgang die is geboekt voor de kwaliteitsverbetering heeft technieken en technologieën van het veld tot in de kelder geïmplementeerd.

Alle vitale fasen van wijnstokken en druiven, van bloei tot vruchtzetting in mei/juni, zwellen in juni/juli, veraison eind juli, suikerverhoging en rijping van de trossen in augustus/september, zijn belangrijk en pretenderen een continue controle, ook afhankelijk van de weersomstandigheden.

De veldverzorging is een nuttige oefening om de cursisten rechtstreeks te betrekken en hen bewust te maken van het belang van alle controles en interventies die nodig zijn, tot aan de laatste oogstoperaties.

De chemische analyses die tot de oogstbeslissing leiden, kunnen ook worden uitgelegd als onderdeel van het technologische proces dat nodig is om een wijn van goede kwaliteit te produceren.

Het vinificatieproces wordt gevolgd in de kelder onder gecontroleerde omgevingsomstandigheden voor de omzetting van suiker in alcohol en de samenstelling en het gewicht van zuren, ontwikkeling van gisten voor de fermentatie en aromatische verbindingen die wijn zijn kenmerken geven.

In deze fase kan de controle de deelnemer betrekken die zich steeds bewuster, voorzichtiger en geïnteresseerder kan worden voor dit essentiële werk.

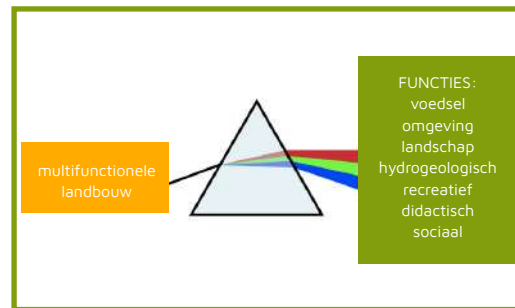
Na de rijping en verfijning van de wijn, in verschillende soorten containers, normaal gesproken roestvrij staal voor rijping in een anaërobe omgeving en houten vaten voor verfijning en veroudering, met name voor rode wijnen, kan de deelnemer worden geïntroduceerd in de volgende fase van het bottelen, marketing en verkoop.

Afhankelijk van het soort grondstof, van granen voor bier, appel tot cider of fruit voor verschillende soorten likeuren, met verschillende maakprocessen, is dezelfde stapsgewijze training gunstig om de sociale en harde vaardigheden van deelnemers met verschillende soorten verstandelijke handicaps.

4.6 Een zorgboerderij met agrotourisme beheren

Landbouw kan worden gedefinieerd als multifunctioneel wanneer het een of meerdere functies heeft naast zijn primaire rol van het produceren van voedsel en vezels.

De capaciteit van de landbouw om multifunctioneel te zijn, stelt boeren in staat om **extra inkomen te verkrijgen door diversificatie van activiteiten**.

Agrotourisme is de meest klassieke, duurzame en ervaren vorm van multifunctionele diversificatie van boerderijen en kan ook strikt worden verbonden met zorgboerderijen die accommodatie en andere soorten agrotouristische diensten bieden.

Een zorgboerderij kan daarom accommodatie voor gasten, **restaurants** en **andere diensten** omvatten die personen met verschillende soorten handicaps kunnen betrekken en **hen kunnen trainen om taken uit te voeren** die verenigbaar zijn met hun interesses, vaardigheden en aanpassingsvermogen.

Agrotourisme is een economische en culturele motor van plattelandontwikkeling met een hoge toegevoegde waarde, mede door het herstel en herstel van traditioneel landelijk vastgoed.

Dit omvat ook de **verzorging van tuinen, parken** en **paden** als onderdeel van de agrotourisme-ruimtes die aan klanten worden aangeboden.

Personen met verschillende soorten handicaps kunnen worden getraind om **binnen- en buitenruimtes te behouden** en om te gaan met de behoeften van klanten.

Zelfs de **beschrijving van een traditioneel gerecht** aan de klant kan perfect door de deelnemer worden geleerd als een verhaal dat van het veld naar de keuken komt via de traditie, de landelijke en lokale eetcultuur.

Het **leertraject** kan lang zijn, maar de resultaten in termen van zelfrespect en verworven competenties kunnen verbluffend en duurzaam zijn.

Boerderijdieren, zoals kippen, konijnen, schapen, geiten, varkens, koeien en kalveren, paarden, ezels, etc., zijn belangrijk voor de landelijke omgeving en vrije tijd (zoals paardrijden), maar ook huisdiertherapie en equithérapie.

De deelnemers van de zorgboerderij zijn vaak zeer geïnteresseerd, succesvol en gepassioneerd in het **omgaan met dieren** en geven trots als ze deskundig hun advies aan klanten over hoe ze met dieren om moeten gaan.

Deze benadering is zeer praktisch en effectief voor een methode van **ervaringsleren**, maar moet stap voor stap worden aangepast en gemeten, afhankelijk van het soort persoon.

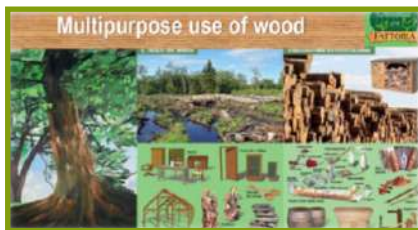
Agrotoerisme biedt daarom veel kansen voor gepersonaliseerde begeleidingstrajecten van personen met verschillende soorten mentale beperkingen of sociale problemen en het is tegelijkertijd een goede inkomensmogelijkheid voor de zorgboerderij.

4.7 Boerderij werkplaatsen voor praktische en ambachtelijke werken

Van het land kunnen ook **hout, klei, stro** en **textielvezels** worden verzameld, natuurlijke materialen die kunnen worden verzameld en gebruikt voor creatief handwerk in de werkplaatsen van de zorgboerderij, vooral in de herfst- en winterseizoenen wanneer de dagen regenachtiger en korter worden en tijd kan worden besteed en gegeven door binnen te werken.

De **workshopruimtes** moeten worden aangepast volgens universele ontwerpcriteria met zorg voor comfort en rust en gericht zijn op een gepland activiteitenprogramma, afhankelijk van de interesse en het vermogen van de deelnemer.

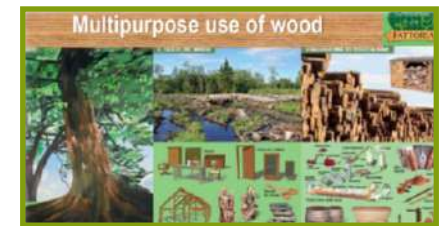
Stoelen en **materialen** moeten in hoeveelheid worden voorzien, afhankelijk van het aantal deelnemers en het soort geplande werken.

seizoensinvloeden en weer in de binnen- of buitenweide en in de stal voor het houden van dieren.

In een zorgboerderij kan zelfs afvalrecycling een goede manier zijn om nuttige milieukwesties te leren en een goede gewoonte om te handelen binnen een concept van circulaire economie.

Gerecyclede materialen kunnen in de landbouw worden gebruikt om compost te maken door gehakte biologische residuen van snoeien of oogsten te mengen met dierlijk afvalwater om de grond te bemesten en te regenereren.

Sommige andere materialen kunnen worden gerecycled en stimuleren de fantasie van de cursisten om hun creaties te maken van wat kan worden opgehaald van gebroken gereedschap en normaal gesproken voor afval bestemd is.

Hernieuwbare energiebronnen zijn ook een gebied dat moet worden opgenomen in een verantwoorde manier van denken die aantrekkelijk kan zijn voor personen met een beperking die hun gevoeligheid voor het milieu stimuleren en deze kwestie aanpakken.

Hernieuwbare bouwmaterialen kunnen een succesvolle cursus zijn door deel te nemen aan het maken van klei- en stropanelen voor boerderijgebouwen met een lage impact, zie <https://www.youtube.com/watch?v=z8L4q6DjPQo&t=125s>

De hele cyclus van een zorgboerderij wordt gepland binnen een kalender op basis van seizoensgebondenheid van binnen- en buitenactiviteiten met doelstellingen en mijlpalen die parallel worden gecombineerd met veld- en workshopcursussen.

In het geval van beschikbaarheid van paarden voor equithérapie als therapeutische behandeling gekozen door de familie en met gunstig advies van verwijzende instaties, zal deze activiteit ook gepland worden op de zorgboerderij volgens

4.8 Binnen- en buitenontspanningsruimtes op de boerderij

Landelijke gebieden zijn ideale omgevingen voor **actief toerisme**, en boerderijen kunnen accommodatie, catering en rust bieden in binnen- en buitenruimtes.

Sommige boerderijen bieden **wellnessdiensten**, zoals zwembaden en SPA, massages en wellnessbehandelingen voor het lichaam, maar de belangrijkste aangeboden diensten zijn **buitenactiviteiten**.

Trekking, wandelen, mountainbiken, paardrijden zijn het populairst onder dit soort buiten- en recreatieve activiteiten.

Het is daarom belangrijk om klanten alle benodigde informatie, diensten en hulp te bieden.

Personen met een beperking kunnen worden getraind in het omgaan met informatie en het noteren van de behoeften van de klant.

Binnenruimtes zijn geïnspireerd op criteria van toegankelijkheid en ontspannen voor iedereen.

Speciaal ontwerp van ruimtes moet gastvrijheid bevorderen voor personen met handicaps en/of handicaps en hun gezinnen.

Slaapkamers, woonkamers, keukens, restaurants en badkamers moeten gebaseerd zijn op **universele ontwerpaanbevelingen**, zonder grenzen aan de toegankelijkheid

en het aanbieden van individuele rustruimtes en **gemeenschappelijke woonruimtes** om te delen.

Binnenwerkplaatsen moeten ook worden ontworpen om rekening te houden met de speciale behoeften van gasten met een mentale handicap of beperkte mobiliteit, zodat ze ruimtes kunnen vinden die aangepast en comfortabel zijn voor iedereen.

Betekenisvolle afbeeldingen van acties die moeten worden uitgevoerd en **dagelijkse en vertrouwde situaties** nabootsen (bijv. picto's), kunnen nuttig zijn voor personen met stoornissen om hun gebruikelijke context gerust te stellen.

Binnensportruimten zijn erg belangrijk voor de vrije tijd en moeten worden ontworpen en uitgerust volgens dezelfde criteria van **gemakkelijke toegang** en een **veilige en vriendelijke omgeving voor iedereen**.

5. BEOORDELING EN BALANS VAN ZORG OP DE BOERDERIJ

De gekozen aanpak (Pavoncello, 2018) ziet zorglandbouw, door de implementatie van beste praktijken, niet alleen als gunstig voor de lokale economische ontwikkeling, maar ook als een promotor van:

- Sociale inclusie van kansarme mensen
- Verbetering van de kwaliteit van leven door trajecten op maat

Om efficiënt te kunnen werken, heeft een zorgboerderij een manager nodig die in staat is om, in zo'n complexe en multidimensionale realiteit, verschillende gespecialiseerde beroepen te integreren als een team waar iedereen zijn of haar expertise uitoefent en deelt.

De zorgboerderij manager zorgt ervoor dat alle activiteiten die worden uitgevoerd door de professionals binnen het netwerk van de zorgboerderij gericht zijn op het bereiken van dezelfde doelen.

Het succes van een zorgboerderij manager hangt ook af van zijn vermogen om:

- deel uitmaken van
- naar binnen bewegen

elk subsysteem dat de boerderij vormt (Minuchin, 1974), door te luisteren, te interpreteren en te modereren met verzoeken en moeilijkheden afkomstig van verschillende subsystemen, bewaakt hij/zij ook het proces om de gestelde doelen te bereiken.

Een zorgboerderij is nooit een geïsoleerde context, maar onderdeel van een groter geïntegreerd systeem (Bronfenbrenner, 1979) waar voortdurend uitwisselingen plaatsvinden.

Vandaar de andere grote verantwoordelijkheid van de zorgboerderij manager: de interactie en uitwisseling met de buitenwereld waar de zorgboerderij naartoe gaat, maar dankzij de beste training ook iets ten goede teruggeeft.

Maar hoe evalueer je de efficiëntie en effectiviteit van een zorgboerderij vanuit het oogpunt van een zorgboerderij manager?

5.1 Evaluatie van op maat gemaakte activiteiten programma's

De zorgboerderij is een bekende omgeving waar mensen met verschillende soorten kwetsbaarheden worden opgevangen en betrokken: van cognitieve, affectieve, interpersoonlijke handicaps en stoornissen tot sociaaleconomische achterstanden.

Het is in deze context van het grootste belang om een persoonlijk traject op maat aan te bieden dat, naast de beperking die het individu treft, rekening houdt met hun unieke levensgeschiedenis door een vertrouwensrelatie aan te gaan met de direct betrokken persoon, evenals met het netwerk individu is verbonden.

Volgens de persoonlijke herstelbenadering (Anthony, 1993), wordt verbetering van de kwaliteit van leven niet alleen gerealiseerd met betere klinische resultaten, maar vooral als een diep subjectieve ervaring van welzijn die hij of zij na een pad waarneemt, als een nieuwe manier van zijn en met een nieuw evenwicht.

Kwaliteit van leven wordt vanuit dit perspectief bepaald door andere constructies, bijvoorbeeld:

- mentaal welzijn
- zelfeffectiviteit
- zelfrespect
- gevoel van verbondenheid
- afname van negatieve emoties

Om deze doelen te bereiken, is het belangrijk om een zorgplan te ontwerpen dat rekening houdt met feitelijke en potentiële capaciteiten, anders dan verwachtingen en ambities.

Hoewel het onderwerp ondersteuning en begeleiding nodig heeft, is het van fundamenteel belang om de sterke punten te identificeren, aangezien dit de belangrijkste componenten van persoonlijk herstel zijn. Ze werken als een trigger

voor motivatie, waardoor de persoon gelooft dat hij of zij de hoofdrolspeler is van de verbetering.

De evaluatie van een persoonlijk traject verschijnt als een proces dat begint met een werkend team van professionals die hun vaardigheden en competenties delen:

- Individueel
- Familie
- verwijzende en indicerende instanties
- Personeel zorgboerderij

om een effectief, op maat gemaakt programma te creëren op basis van de behoeften van de persoon. Ga dan verder met een constante monitoring van het proces door een systematische evaluatie van sterke punten en moeilijkheden langs het pad.

In dit scenario is het erg belangrijk dat de zorgboerderij manager op de hoogte is van elke individuele vooruitgang en klaar is om deze, indien nodig, te herformuleren na een nieuwe evaluatie door het team dat hij of zij leidt.

5.2 Heraanpassing van het Individueel Plan

Het begeleidingsproces dat het individu begeleidt op het pad van integratie, impliceert, vanwege zijn dynamische karakter, een evolutie van de persoon, aangemoedigd door de interactie van externe en interne factoren.

De zorgboerderij begeleider is meestal de werknemer van een boerderij, net als de zorgcoördinator, maar de laatste wordt vaker gestuurd door een sociale coöperatie of rechtstreeks van de verwijzende instanties, die beiden interactie hebben met de deelnemers/gebruikers op een dagelijkse basis.

Ze werken samen binnen de boerderij – met kracht, creativiteit en moed (Zampetti & Sabatini Scalmati, 2014) – door hun specifieke kennis toe te passen en verschillende taken uit te voeren, maar het is de vereniging van hun competenties en de gemeenschappelijke gedeelde doelen die de ontwikkeling van de zachte en harde vaardigheden van het individu.

Zelfs als de uitwisseling van meningen tussen verschillende professionele figuren binnen de zorgboerderij een van de meest effectieve praktijken blijft om de beste oplossing voor elk individu te vinden, is de rol van de zorgcoördinator cruciaal.

De verworven competenties door middel van educatieve training in combinatie met de ervaring die is opgedaan met het werken met kansarme mensen, kunnen succesvolle resultaten garanderen.

Systematische ontmoetingen tussen zorgcoördinatoren en professionals in de geestelijke gezondheidszorg – zoals psychologen, psychiaters en maatschappelijk werkers – worden ten eerste aanbevolen als onderdeel van het programma.

Geplande vergelijkingen zijn in feite nuttig voor het welzijn van de persoon, omdat ze door hun competenties te combineren een zeer efficiënt en persoonlijk traject op maat kunnen opbouwen:

- Gezondheidsprofessionals met periodieke beoordelingen (bijv. interviews en tests)
- Zorgcoördinatoren met hun observerende vaardigheden (dagelijkse observatie en interactie)

5.3 Werk van zorgboerderij triade en samenwerking met de verwijzende instanties

Zorgboerderij begeleider en de zorgboerderij manager zullen voortdurend verslag uitbrengen over het werk dat met de deelnemer is gedaan en de behaalde resultaten.

Deze voortdurende evaluatie is van cruciaal belang voor het testen van het op maat gemaakte programma voor zorglandbouw en het identificeren van eventuele hiaten en noodzakelijke aanpassingen.

Het evaluatieproces wordt gedeeld met de zorgcoördinator, de persoon die is toegewezen door de sociale coöperatie of rechtstreeks vanuit de verwijzende instanties, die verantwoordelijk is voor het assisteren van het begeleidingsprogramma van de de deelnemer.

Een voortgangsrapport wordt gedeeld met de verwijzende instanties, door eventuele behandelaars te voorzien van alle gedetailleerde informatie over ontwikkeld werk en voordelen of problemen die tijdens de plaatsing zijn gevonden.

Dit is een cruciaal punt voor een correcte evaluatie die ook kan worden gebruikt om meer algemene programma's te plannen die worden geïmplementeerd voor specifieke categorieën van beperkingen of aandoeningen en om beter te focussen op opleidingsbehoeften.

5.4 Omgaan met en delen van de resultaten met gezinnen

Gezinnen worden betrokken in alle fasen en in alle relaties met betrekking tot de plaatsing en programma's in de zorgboerderijen, in samenwerking met de werkgelegenheids- en verwijzende instanties.

De zorgboerderij manager is dus ook verantwoordelijk voor dit gevoelige aspect in nauwe samenwerking met de zorgboerderij coördinator die de plaatsing opvolgt.

Hoewel ondersteunde plaatsingsprogramma's in eerste instantie duur kunnen zijn, hebben ze het mogelijk gemaakt voor mensen die nog nooit een baan hebben gehad of slechte ervaringen met stageplaatsen hebben gehad, een evenwichtige en vriendelijke omgeving te vinden.

De manager van de zorgboerderij zal tegenover de families de rol hebben om verslag uit te brengen over de geboekte vooruitgang, zowel wat betreft de aanpassing aan de nieuwe omgeving en de ontmoette personen, als de verworven kennis en vaardigheden.

Gezinnen zijn ook vaak georganiseerd in verenigingen en dragen bij aan de verspreiding van de rol van zorgboerderij als een betere plek waar de re-integratie kan worden gecombineerd met ondersteuning en zelfrespect verwerven door de deelnemers.

Ontmoetingen met de families en familieverenigingen zijn erg belangrijk om goede relaties en wederzijds vertrouwen op te bouwen.

De manager van de zorgboerderij zal de doelstellingen presenteren van de activiteiten die worden uitgevoerd in samenwerking met de verwijzende instanties en werkgelegenheidsdiensten en zal de toekomstige programma's schetsen die de discussies met de families en de deelnemers stimuleren.

Individuele ontmoetingen met de families zullen ook worden georganiseerd door de zorgboerderij manager gericht op het begeleidingsplan, mogelijke problemen die moeten worden aangepakt of speciale sessies die worden voorgesteld om aan de behoeften van de deelnemer te voldoen, in samenwerking met de zorgcoördinator die verantwoordelijk is voor de individuele activiteitenrapporten en de begeleider die verantwoordelijk is voor het aanpassen van de dagelijkse activiteiten.

De zorgboerderij manager kan daarom fungeren als een knooppunt tussen gezinnen en verwijzende instanties langs het begeleidingstraject van de deelnemer.

WOORDENLIJST

Zorgboerderij manager kan worden gedefinieerd als een persoon die verantwoordelijk is voor het plannen en beheren van een programma voor zorglandbouw.

Klanttevredenheid meet hoe geleverde producten of diensten aan de verwachting voldoen.

Empathie is het vermogen om de gevoelens van een ander te begrijpen en te delen.

Arbeidsbemiddelingsdiensten zijn kantoren die verantwoordelijk zijn voor het vinden van werk voor werklozen.

Gantt diagram is een soort staafrooster dat een projectschema illustreert.

Groene zorg verwijst naar een natuurlijke omgeving die gunstig is voor de zorg voor mensen met speciale behoeften.

Ervaringsleren is een methodiek gebaseerd op praktijkleren.

Speciale behoeften verwijzen naar onderwijsvereisten als gevolg van leerproblemen of handicaps.

Huisdiertherapie en equithérapie verwijzen naar dierondersteunde therapieën met huisdieren of paarden.

Portfolio of Evidence is een showcase van vaardigheden en taakprestaties.

Risicobeheer is het voorspellen en evalueren van potentiële risico's samen met de identificatie van procedures om hun impact te vermijden of te minimaliseren.

Eigenwaarde is een algemene subjectieve emotionele evaluatie van haar/zijn eigen waarde.

Sociale coöperaties zijn bedrijven die zich toelagen op het verlenen van diensten en werken aan personen met speciale behoeften, zoals personen met fysieke of mentale handicap of sociale problemen.

Zorgcoördinator kan worden gedefinieerd als een werknemer van de verwijzende instanties of coöperaties die bekwaam zijn in het helpen van personen met speciale behoeften.

Verwijzende instanties zijn openbare eenheden die verantwoordelijk zijn voor zorg- en dienstverlening.

Sociale re-integratie is een proces gericht op het opnemen van kansarme personen in de samenleving.

Ruimtevergroting wordt door psychiaters en psychologen gedefinieerd als de mogelijkheid die wordt gegeven aan: personen met sociale-gezondheidsstoornissen om niet-ziekenhuiscontexten te ervaren.

Universeel ontwerp is het ontwerpen van gebouwen, producten of omgevingen om deze toegankelijk te maken voor alle mensen, ongeacht leeftijd, handicap of andere factoren.

Kwetsbare personen mensen met zwakke punten of handicaps.

Work-shadowing is een trainingservaring gebaseerd op het samen en met . uitvoeren van een werk supervisie van een persoon met volledige vaardigheden op een specifieke professionele competentie.

LITERATUURVERWIJZINGEN

Anthony, W.A. (1993). Recovery from Mental Illness: The Guiding Vision of the Mental Health Service System in the 1990s, *Psychosocial Rehabilitation Journal*, 16(4), 11-23.

Berger, R. and McLeod, J. (2006) 'Incorporating nature in therapy: a framework for practice'. *Journal of Systemic Therapies*

Berget B. (2008) Animal assisted therapy: effects on persons with psychiatric disorders working with farm animals. Ass: University of Life Sciences of Ass, Noorwegen

Bronfenbrenner U. (1979), *Ecologia dello sviluppo umano*. Tr. It. Il Mulino. Bologna, 1986

De Rosa M., McElweeb G., Smith R. (2019) Farm diversification strategies in response to rural policy: a case

from rural Italy

De Vries, S., R.A. Verheij, P.P. Groenewegen & P. Spreeuwenberg (2003) Natural environments, healthy environments? An exploratory analysis of the relationship between green space and health. *Environment and Planning*

Giare F., De Vivo C., Ascani M., Muscas F. (2018) L'agricoltura sociale: un modello di welfare generativo

Hassink J., Grin J., Hulsink W. (2013) Multifunctional Agriculture Meets Health Care: Applying the Multi-Level Transition Sciences Perspective to Care Farming in the Netherlands

Hassink J. et al. (2016) Entrepreneurship in agriculture and healthcare: different entry strategies of care farmers, *Journal of rural studies*, Elsevier

Hassink J., De Bruin S., Berget B., Elings M. (2017) Exploring the Role of Farm Animals in Providing Care at Care Farms

Kendall, K.S. & M.B. Kenkel (1989) Social exchange in the natural helping interaction. *Journal of Rural Community Psychology*

Minuchin S. (1974), *Families and Family Therapy*, Harvard University Press, Cambridge (MD)

Nicolosi A., Laganà V.R., Di Gregorio D., Privitera D. (2021) Social Farming in the Virtuous System of the Circular

Economy. An Exploratory Research

Pavoncello D. (a cura di) *Agricoltura Sociale: un laboratorio di inclusione per le persone con disabilità*. INAPP Public Policy Innovation. Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali

Zampetti A., Sabatini Scalmati P. (2014), *Agricoltura sociale e progettazione educativa*. La costruzione di percorsi destrutturati in contesti agricoli multifunzionali. In *Orientamenti Pedagogici*. Vol. 61, n. 3, Luglio 2014 (pp. 585- 602). Edizioni Erickson-Trento

Torquati B., Tittarelli A., Vizioli V., Paffarini C. (2018) L'Agricoltura si eleva al quadrato

Social farming in Austria <https://www.greencare.at/>

Social farming in Italy <https://www.forumagricolturasociale.it/>

Social farming in the Netherlands <https://www.zorgboeren.nl/>

Social farming in Spain <https://socialfarmingspain.wordpress.com/>

Social farming in Turkey <https://www.rehabilitasyon.com/>

Partnerschap

Coordinator

Confederazione Italiana Agricoltori Umbria
(Italië)
www.ciaumbria.it

Soziale Dienstleistungen
(Oostenrijk)
www.chanceb-gruppe.at

Boer en Zorg in Noord Nederland
(Nederland)
www.bezinn.nl

Canakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
(Turkije)
www.comu.edu.tr

Università degli studi di Perugia
(Italië)
www.unipg.it

A.D. 1308
unipg
UNIVERSITÀ DEGLI STUDI
DI PERUGIA

On Projects Advising SL
(Spanje)
www.onprojects.es

CONTACT: socialfarms-erasmus.eu   [@socialFARMS](https://twitter.com/socialFARMS)

Mede gefinancierd door het
programma Erasmus+
van de Europese Unie

Dit project wordt gefinancierd met steun van de Europese Commissie in het kader van het Erasmus+-programma. Deze publicatie geeft uitsluitend de mening van de auteur weer, en de Commissie kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor het gebruik dat van de daarin opgenomen informatie kan worden gemaakt.

